

Sygn. akt: I Ns 44/17

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Nidzicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Katarzyna Cygan
Protokolant:	sekretarz sądowy Anna Soboń-Kuklińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 grudnia 2019 r. w N.

sprawy z wniosku M. W., Z. B.

z udziałem (...) S.A. z siedzibą w G.

ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

1. oddała wniosek,
2. każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie,
3. koszty i wydatki pokryte tymczasowo z sum budżetowych ponosi Skarb Państwa.

Sygn. akt INs 44/17

UZASADNIENIE

M. W. i Z. B. wniosły o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem na ich nieruchomości stanowiącej działkę o nr (...) położonej w miejscowości S., gmina N., dla której prowadzona jest Księga Wieczysta (...) – służebności przesyłu na rzecz uczestnika (...) SA w G., w treści określonej we wniosku.

Uczestnik wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów postępowania.

Podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na działce o nr (...) położonej w miejscowości S., gmina N., dla której prowadzona jest Księga Wieczysta (...), pozostającej we współwłasności wnioskodawczyń znajdują się urządzenia elektroenergetyczne należące do (...) SA w G., na które składają się linie elektroenergetyczne oraz słupy podtrzymujące.

/ okoliczności niesporne, k. 8/

Urządzenia te to linia SN relacji N.- S., 4 stanowiska słupowe linii SN 15Kv o układzie pojedynczym, jedno stanowisko trójslupowe narożne.

Pierwotnie linia wsparta była przed 1964 r. na słupach drewnianych, a od 1974 r. po modernizacji na betonowych. Przebieg linii przez nieruchomości wnioskodawczyń nie uległ zmianie. Pierwsze projekty przedmiotowych linii datowane są na wrzesień 1961 r. W dniu 21 grudnia 1973 r. wydano decyzję o zatwierdzeniu planu modernizacji linii.

/ okoliczności niesporne, oraz k. 243, 251-252, k. 299/

W dziale III księgi wieczystej założonej dla nieruchomości nie znajdują się wpisy o ograniczonym prawie rzeczowym.

/ okoliczności niesporne, k. 6/

Zarządzeniem z dnia 25 listopada 1958 r. doszło do utworzenia Zakładów (...), stanowiących przedsiębiorstwo państwowe. W 1959 r. doszło do restrukturyzacji przedsiębiorstwa, potem w 1989 r. dokonano rejestracji Zakładu (...) w O., a następnie 1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstw przekształceń w spółki SP. Uczestnik jest następcą prawnym wymienionych podmiotów.

/ okoliczności niezaprzeczone k. 299/

Wnioskodawczynie weszły we współwłasność nieruchomości na skutek spadkobrania po J. B. i D. B. w 2002 i 2005 r. Spadkodawcy jako rodzice wnioskodawczyń nabyli nieruchomość w dniu 22 października 1990 r. od Z. S. i R. U..

/ księga wieczysta (...)/

Sąd poczynił ustalenia faktyczne w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy których wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron. Wobec ostatecznie uwzględnionego zarzuty zasiedzenia pominięto dowody wskazujące na obszar i wartość służebności.

Sąd zważył co następuje:

Wniosek wniesiony w sprawie podlegał oddaleniu z uwagi na zasadność zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Instytucja służebności przesyłu uregulowana dodana ustawą z 30.05.2008r. (Dz. U. 116, poz. 731) która weszła w życie z dniem 3.08.2008r. daje możliwość ustanowienia służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego wskutek wniosku właściciela nieruchomości obciążonej. Powołana regulacja zakłada, że nieruchomość może zostać obciążona na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 (służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne), prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń.

Podniesiony przez przedsiębiorstwo przesyłowe zarzut zasiedzenia spowodował konieczność dokonania przez Sąd ustaleń merytorycznych w tym zakresie. Podkreślenia wymaga, iż Sąd uprawniony był do dokonania stosownych ustaleń co do zasiedzenia w toku niniejszego postępowania. Stanowisko znajduje aprobatę w dorobku orzecznictwa Sądu Najwyższego, który to w wyroku z dnia 12 grudnia 2008 r. (CSK 389/08, LEX nr 484715) stwierdził, że istnieje dopuszczalność ustalenia faktu nabycia prawa przez zasiedzenie w innej sprawie niż w postępowaniu o zasiedzenie.

Dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej służebności przesyłu z art. 305¹ kc i nast., przed ustawowym uregulowaniem tej instytucji, została potwierdzona w orzecznictwie sądowym.

Przechodząc do analizy ogólnych wymogów uwzględnienia takiego wniosku należy wskazać, że służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Za trwałe i widoczne mogą być uznane tylko urządzenia będące efektem świadomego, aktywnego działania ludzkiego. Pojęcie urządzenia oznacza wynik przedsięwzięć ludzkich, uzewnętrzniający w trwałej postaci widocznych przedmiotów (zob. Komentarz do art.

292 kodeksu cywilnego (Dz.U.64.16.93), [w:] E. Gniewek, Kodeks cywilny. Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe. Komentarz, Zakamycze, 2001 oraz cyt. tam literatura).

Co do czasu niezbędnego do zasiedzenia to przepisy kodeksu cywilnego w swym pierwotnym brzmieniu stanowiły wymagane dla nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie okresy posiadania odpowiednio na 10 i 20 lat. Ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny (Dz. U. z dnia 18 sierpnia 1990 r.) w art. 9, stanowiła, iż do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie.

Długość terminu zależy od dobrej lub złej wiary w chwili nabycia posiadania. W konsekwencji powyższego posiadacz nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomości nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 1 k.c), natomiast po upływie lat trzydziestu choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 2 k.c).

W przedmiotowej sprawie kwestia trwałych i widocznych urządzeń była bezsporną, gdyż stanowiła istotę wniosku o ustanowienie służebności.

Z dokumentów z akt sprawy wynika, że urządzenia zostały wybudowane na zlecenie Skarbu Państwa – działającego poprzez przedsiębiorstwo państwowe - Zakład (...) północnego. Urządzenia związane z liniami przesyłowymi 15kV w zakresie linii z pewnością istniały po 1961 r. a modernizowane były na mocy decyzji z 1973 r. Podkreślić jeszcze należy, że wówczas dysponentem tych urządzeń było przedsiębiorstwo państwowe.

Skoro żadna ze stron nie wykazała do kogo należała nieruchomość w dacie posadowienia urządzeń to zarzut zasiedzenia, bowiem pewnym jest, że w dacie 22 października 1990 r. była w rękach prywatnych które zbyły ową działkę na rzecz rodziców wnioskodawczyń, to Sąd rozpoznał zarzut w dwóch wariantach.

Pierwszy dotyczy hipotezy, że w dacie posadowienia urządzeń, działki należały do osób prywatnych.

Mając to na uwadze należało uznać, że bieg terminu ewentualnego zasiedzenia prawa biegnie przeciwko właścicielom nieruchomości od daty posadowienia urządzeń przesyłowych i oddania ich do użytku w takim zakresie jak ich działanie odpowiada treści rozpatrywanej w sprawie służebności. Wobec braku dowodów o zgodzie ówczesnych właścicieli działek na posadowienie urządzeń należy przyjąć złą wiarę, determinującą okres zasiedzenia.

Dobrą wiarę posiadacza wyłącza jego wiedza o rzeczywistym stanie prawnym oraz jego niedbalstwo. Wynika to z rozumienia złej wiary jako wiedzy posiadacza albo powinności co do takiej wiedzy, że określone prawo przysługuje nie jemu, lecz innej osobie / tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 657/98, lex 51060 /

Zatem, skoro urządzenia przesyłowe zostały posadowione na przedmiotowej nieruchomości w czasie, kiedy stanowiła ona własność osób fizycznych, uczestnik wobec zarzutów wnioskodawców nie wykazał by miał legitymacje w postaci zgody właścicieli na posadowienie urządzeń przesyłowych. Wobec tego uznać należało złą wiarę rzutując na 30 letni okres zasiedzenia.

W konsekwencji uznać należało, że wymagany okres trzydziestu lat nieprzerwanego posiadania służebności, liczony od chwili objęcia służebności w posiadanie w złej wierze, upłynął najwcześniej w 1981 r. (przy założeniu, że data decyzji o inwestycji jest datą wybudowania) bowiem wówczas istniał 20 letni okres zasiedzenia, a najpóźniej w 2004r. (przy założeniu, że początkiem jest data oddania zmodernizowanej linii) bowiem po 1990 r. był to okres trzydziestoletni.

W drugim wariantcie przyjęto, że działka należała do Skarbu Państwa. Do dnia 1 lutego 1989 r. obowiązywała zasada jednolitej własności państwowej, którą w sferze stosunków cywilnoprawnych wyrażał wtedy art. 128 § 1 kc. W granicach swej zdolności prawnej przedsiębiorstwa państwowe, wykonywały uprawnienia związane z własnością nieruchomości we własnym imieniu, ale na rzecz Skarbu Państwa, jako jedyne podmiotu własności państwowej. W konsekwencji, do dnia 31 stycznia 1989 r. gdy zarówno właścicielem nieruchomości obciążonej jak i posiadaczem służebności gruntowej przesyłu oraz właścicielem nieruchomości władnącej był Skarb Państwa, nie mogło w ogóle

dojść do zasiedzenia służebności gruntowej przesyłu. Dopiero w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464) uregulowane zostało, że: "grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyjątkiem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu wejścia w życie ustawy w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa, stają się z tym dniem z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego; nie narusza to praw osób trzecich; uprawnienia państwowych gospodarstw rolnych do będących w dniu wejścia w życie ustawy w ich zarządzie gruntów stanowiących własność Państwa reguluje odrębna ustawa".

Dopiero w dniu 5 grudnia 1990r. nastąpiło uwłaszczenie majątku państwowych osób prawnych, w skutek czego doszło do przekształcenia zarządu sprawowanego przez Zakład (...) w O. w odniesieniu do urządzeń energetycznych posadowionych na działce w prawo własności, zaś w zakresie władztwa działek w posiadanie odpowiadające treści służebności przesyłu /por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2014 r. II CSK 551/13/.

Skoro zatem urządzenia przesyłowe zostały wybudowane zgodnie z prawem na gruncie stanowiącym własność Skarbu Państwa, to organ zarządzający Zakładem (...) z pewnością wiedział, że linie energetyczne, stacja transformatorowa od linii niskiego napięcia, stanowią własność państwową, a zatem, że urządzenia którymi zarządza - eksploatuje zgodnie z prawem.

W konsekwencji uznać należałoby w takim wariantcie, że wymagany okres do zasiedzenia to okres dwudziestoletni. Momentem na który bada się istnienie dobrej lub złej wiary jest objęcie w posiadanie. Skoro w tym wariantcie uczestnik budował na gruncie SP to pozostawał w dobrej wierze. Zatem okres dwudziestu lat nieprzerwanego posiadania służebności, liczony od chwili objęcia służebności w posiadanie w dobrej wierze, upłynął w dniu 6 grudnia 2010 r. i wówczas uczestnik nabył w drodze zasiedzenia służebności przesyłu obciążającą działkę w zakresie linii N.- S..

Jako, że wniosek o ustanowienie służebności został złożony w 2017 r. to zarzut zasiedzenia w każdym z wariantów znajdował uzasadnienie.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 1 kpc oraz 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.